

## Private grunnskoler uten statstilskudd

En privatskole som blir godkjent etter opplæringsloven § 2-12 er en skole som tilbyr grunnskoleopplæring, men som ikke får tilskudd fra staten.

I dag er det godkjent private skoler etter opplæringsloven § 2-12 med følgende læreplaner:

- internasjonal læreplan
- utenlandsk læreplan
- religiøs læreplan
- læreplan etter en anerkjent pedagogisk retning
- læreplan etter Kunnskapsløftet

**Sist endret:** 04.01.2016

### Tavla

Tavla er vår elektroniske løsning for tilskudd, prosjektmidler, egenvurdering og tilsyn.

## Før du søker

### Hva kjennetegner skoler som ikke mottar statstilskudd?

En privatskole som blir godkjent etter opplæringsloven § 2-12 er en skole som tilbyr grunnskoleopplæring for andre enn egne barn, eventuelt egne og andres barn, som har et

visst omfang og lengde. En skole godkjent etter § 2-12 har ikke rett til statstilskudd. Skolene må oppfylle minstekravene som er listet i bestemmelsens andre og tredje ledd.

Elever som går på en skole godkjent etter § 2-12 oppfylder skoleplikten etter opplæringsloven § 2-1. Elevene har imidlertid ikke fullt ut de samme rettighetene som ved en offentlig skole, eller en skole godkjent etter privatskoleloven. Elevene er blant annet ikke omfattet av retten til spesialundervisning, særskilt språkopplæring, opplæring i samisk og skoleskyss. Skolen har plikt til å opplyse foreldrene om dette.

## **Skolens grunnlag og utdanningens innhold**

Artikkel 13 i FN-konvensjonen av 16.12.1966 om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter sikrer at foreldre blant annet kan kreve at sine barn får undervisning i egen tro, eget livssyn, egen kultur og eget språk.

På bakgrunn av at skolen ikke mottar statstilskudd, er den ikke underlagt de samme reglene som andre private skoler (f.eks. friskoleloven og voksenopplæringsloven). Folkeretten gir staten rett til å sette en nasjonal minstestandard som skal sette barna i stand til å delta i samfunnet. Dette innebærer blant annet at skolene ikke kan unntas i å gi elevene kunnskap om andre religioner, livssyn og kulturer. Minstekravene er listet i opplæringsloven § 2-12 andre og tredje ledd.

Elever som går på en privat grunnskole oppfylder skoleplikten etter opplæringsloven § 2-1. Elevene har imidlertid ikke fullt ut de samme rettighetene som ved en offentlig skole, eller en skole godkjent etter friskoleloven. Elevene er blant annet ikke omfattet av retten til spesialundervisning, særskilt språkopplæring, opplæring i samisk og skoleskyss. Skolen har plikt til å opplyse foreldrene om dette.

En privat grunnskole kan ikke drive kun for egne barn (f.eks. i form av hjemmeundervisning).

## **Hvilket ansvar har en eier?**

### **Organisering**

Det fremgår ikke av § 2-12 at skolen skal organiseres på en bestemt måte. Det er allikevel klart at det uavhengig av organisasjon, tydelig må fremgå hvem som er ansvarlig for at lovens krav til enhver tid er oppfylt. Dette ansvaret gjelder på samme måte som ansvaret kommunen eller fylkeskommunen har i regi av å være skoleeier.

### **Hva er skolen ansvarlig for at oppfylles?**

Opplæringsloven § 2-12 lister opp en rekke bestemmelser i opplæringsloven med forskrift, som skolen/skoleeier til enhver tid er ansvarlig for at oppfylles, herunder å stille til disposisjon de ressursene som er nødvendige. Skoleeier skal sørge for et forsvarlig system for vurdering av om opplæringsloven med forskrifter blir oppfylte, og for å følge opp resultatene fra disse vurderingene og nasjonale kvalitetssikringer. Skoleeier skal utarbeide en årlig rapport om tilstanden i opplæringen knyttet til læringsresultat, frafall og læringsmiljø.

Skolen må blant annet ha et samarbeidsutvalg, et elevråd og et foreldreråd.

Skolen skal også ha et forsvarlig system som blant annet sørger for:

- å se til at elever i opplæringspliktig alder som blir tatt inn ved skolen får oppfylt retten til grunnskoleopplæring, og melde fra til foreldrene og hjemkommunen til elever som over lengre tid ikke møter frem til undervisningen uten lovlig grunn
- å vedta budsjett og regnskap for skolen, samt å ha ansvar for at skolen har en forsvarlig økonomi- og regnskapsforvaltning
- å fastsette ordensreglement for skolen
- å behandle saker som gjelder refs/bortvisning
- å se til at offentlige krav og forutsetninger for virksomheten blir oppfylt, og ha et forsvarlig system for vurdering av om kravene i gjeldende lover og forskrifter, og vilkårene for godkjenningen, blir oppfylt
- å sørge for å ha rett og nødvendig kompetanse i virksomheten
- å tilsette daglig leder

Kravet om et forsvarlig system er lovfestet i § 13-10 andre ledd og gjelder også for denne type skoler.

Aktuelt regelverk: Opplæringsloven §§, 11-1, 11-2, 11-4 og 11-7 og 13-10.

## Slik søker du

### Hva skal søknaden inneholde?

#### Skolens læreplan

I utgangspunktet skal skolen følge de samme læreplanene som ved offentlige skoler. Skolen kan imidlertid få tillatelse til å følge noe avvikende læreplaner, dersom dette kan begrunnes ut i fra Norges folkerettslige forpliktelser. Eksempler på avvik kan være å flytte timer mellom

fag for å styrke fag som er særlig viktig for skolens formål. Dette kan ikke gjøres på en måte som medfører at kompetansemål ikke nås.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet har bindende regler om fag- og timefordeling.

Opplæringsloven § 2-3 regulerer innhold og vurdering i grunnskoleopplæringen.

Det er en overordnet forutsetning at skolens opplæring legges opp slik at den motvirker fordommer og diskriminering, og fremmer gjensidig respekt og toleranse mellom grupper med ulik levemåte.

Dersom skolen ønsker å justere læreplanene etter Kunnskapsløftet på bakgrunn av Norges folkerettslige forpliktelser, gjelder disse føringene:

- Søker må synliggjøre og begrunne alle endringer og tillegg i forhold til offentlige læreplaner, og dokumentere at skolen alt i alt tilbyr opplæring etter kravene i § 2-3. Begrunnelsene for de ønskede endringer skal legges ved i et eget dokument.
- Endringer, dvs. både slettinger og tillegg i forhold til offentlige læreplaner, integreres og markeres tydelig (for eksempel med spor endringer/fargekode) i læreplanen/e for fag.
- Kompetansemål skal som hovedregel beholdes på de samme hovedtrinnene (1.-4. årstrinn, 5.-7. årstrinn, 8.-10. årstrinn) som i læreplanene for Kunnskapsløftet.

### **Internasjonale og utenlandske skoler**

Internasjonale og utenlandske skoler kan søke om å bruke alternative læreplaner og alternativ fag- og timefordeling. Det stilles imidlertid krav om at opplæringen i innhold og nivå skal gi de kunnskapene og ferdighetene som den offentlige skolen skal formidle. Hensikten er at elevene skal få en opplæring som gir et minst like godt grunnlag for forståelse og valgfrihet for senere utdanning og yrkesvalg.

Internasjonale skoler skal drive virksomheten etter internasjonale læreplaner. Utenlandske skoler skal drive virksomheten etter egne godkjente nasjonale læreplaner.

Det skal foreligge fullstendige læreplanverk/læreplaner for fag som skolen ønsker å benytte som alternativ. For å være fullstendig, må læreplanen omfatte:

- En generell del og prinsipper for grunnopplæringen (eller tilsvarende).
- Læreplanene for det enkelte faget må inneholde en omtale av formålet med faget, hvordan man skal forstå de grunnleggende ferdighetene, kompetansemål i faget, hovedområdene i læreplanene for fagene.
- Fullstendig fag- og timefordeling som gjør rede for hvordan fagområdene i § 2-3 er ivaretatt.
- Omtale av hvilke vurderingsordninger og dokumentasjon (vitnemål) skolen skal bruke.

- Det samlede timetallet kan ikke være lavere enn det samlede årstimetallet etter Kunnskapsløftet, men det kan være høyere. Fag- og timefordelingen i Kunnskapsløftet er oppgitt i 60-minutters enheter, og søkeren må dermed også oppgi det samlede årstimetallet i 60 minutters enheter i sin søknad.

## **Særskilt krav til norsk ved internasjonale skoler og utenlandske skoler**

Aktuelt regelverk: opplæringsloven § 2-3

Grunnskoleopplæringen skal omfatte norsk. Skolen må derfor både ha en læreplan i norsk for elever med norsk som morsmål, og en læreplan for elever som ikke har norsk som morsmål.

Elever med norsk som morsmål kan f. eks. følge Kunnskapsløftets læreplan i norsk, eller en læreplan for norskfaget som tilsvarer skolens morsmåls læreplan. Dette kan være en internasjonalt godkjent læreplan i morsmål. I IBO-systemet kalles dette for eksempel "language A" eller "best language".

Elever med annet morsmål enn norsk kan for eksempel følge Kunnskapsløftets læreplan i grunnleggende norsk. De kan eventuelt også følge en internasjonalt godkjent læreplan i det som i IBO-systemet kalles "language B".

Skolen må videre dokumentere et tilfredsstillende system for elevers overgang fra norsk som andrespråk, til norsk som førstespråk.

## **Ordensreglement og gjennomføring av inntak**

Aktuelt lovverk: opplæringsloven §§ 2-9, 2-10 og 13-10

Skolen skal ha et ordensreglement som beskriver elevenes rettigheter og plikter. Styret ved skolen fastsetter skolens ordensreglement. Du skal legge ved ordensreglementet i eget vedlegg.

Reglementet skal minst inneholde:

- Regler om elevenes rettigheter og plikter.
- Aktuelle tiltak mot regelbrudd: Skolen har ikke anledning til å benytte andre refsingstiltak enn de som er uttrykkelig nevnt i reglementet. Ut fra hensynet til forutberegnelighet og rettssikkerhet, skal reglementet beskrive de tiltakene som skolen kan bruke dersom elevene bryter reglementet. Et eksempel på en type refsingstiltak er bortvisning.
- Hvilken fremgangsmåte skolen vil bruke når refsingstiltak skal settes i verk: Reglementet må omtale elevens rett til å forklare seg muntlig for den som skal ta

avgjørelsen. Det er en forutsetning at hovedprinsippet om retten for eleven til å forklare seg er sikret gjennom den utvekslingen av synspunkter og påstander som ofte finner sted før en muntlig irettesettelse.

- Klageretten til eleven må oppgis.

Vi gjør oppmerksom på at adferd som skjer utenfor skoletiden ikke kan sanksjoneres etter skolens ordensreglement. Det bør også fremgå at ordensreglementet kun gjelder ved forhold knyttet til opplæring i skolen, i skoletiden.

Du skal også laste opp et skriv der du beskriver hvordan skolen vil gjennomføre inntak.

## Søknad

Opplæringsloven har ikke satt en frist for å søke om godkjenning, men forvaltningslovens regler om saksbehandling gjelder.

Du søker på e-post til [post@udir.no](mailto:post@udir.no).

## Søknadsprosessen

Utdanningsdirektoratet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold.

Søker må regne med forlenget saksbehandlingstid, dersom søknaden som sendes inn ikke er komplett. Behandlingstiden for søknaden kan være inntil 4 måneder fra det tidspunkt søknaden er komplett, dvs. at alle dokumenter som kreves, er mottatt i Utdanningsdirektoratet, jf. tjenesteloven § 11.

Utdanningsdirektoratet gir søkeren tilbakemelding om at søknaden er mottatt. Videre informerer vi om eventuelle mangler ved søknaden, og ber om den dokumentasjonen vi trenger for å ferdigbehandle søknaden. I tillegg orienterer vi statsforvalteren og søkers hjemkommune om privatskoleetableringen.

Når det er fattet vedtak, vil søkeren få tilsendt dette i posten.

Dersom søknaden ikke imøtekommes, vil du få et begrunnet avslag.

Søker kan klage på vedtaket. Dette gjøres etter forvaltningslovens § 28.

Kunnskapsdepartementet behandler klagen. Klagefristen er 3 uker etter at vedtaket er mottatt.

Klagen må sendes skriftlig til Utdanningsdirektoratet sammen med eventuell ytterligere

informasjon. Utdanningsdirektoratet foretar en ny vurdering. Dersom vedtaket opprettholdes, blir saken videresendt til Kunnskapsdepartementet. Vedtak fra Kunnskapsdepartementet kan ikke påklages.

## Før oppstart

### Krav til skolens personale

#### Faglig, pedagogisk og administrativ ledelse

Skolen skal ha en forsvarlig faglig, pedagogisk og administrativ ledelse. Bestemmelsen er ikke til hinder for at den faglige, pedagogiske og administrative ledelsen blir delt mellom flere personer så lenge dette er forsvarlig. Skolen kan likevel bare ha én daglig leder.

Aktuelt regelverk: Opplæringsloven § 9-1

#### Kompetansekrav for undervisningspersonalet

Undervisningspersonalet skal ha kompetanse i samsvar med opplæringsloven § 10-1 med tilhørende forskrift.

Dersom det ikke er tilgang på personell som fyller kravene til kompetanse, kan skolene ansatte personell midlertidig, jf. opplæringsloven § 10-6. Undervisningspersonell som ikke oppfyller kompetansekravene kan ikke få fast ansettelse, og kan maksimalt tilsettes for et skoleår av gangen.

#### Spesielt for utenlandske og internasjonale skoler

Lærere som har utenlandsk utdanning, og ønsker å bli tilsatt ved en skole godkjent etter opplæringsloven § 2-12, må først søke om godkjenning av sin utdanning fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

Aktuelt regelverk: Opplæringsloven §§ 10-1 og 10-6, forskrift til opplæringsloven 23.06.2006 nr.724, kap. 14.

#### Forholdet til arbeidsmiljøloven og diskrimineringsloven

Arbeidsmiljøloven §§ 13-3 og 13-4 og diskrimineringsloven §§ 4 og 7 gjelder også ved tilsetting i private skoler. Dersom skolen ønsker å stille egne krav til sitt personale, er det en forutsetning at kravene er i samsvar med de nevnte bestemmelsene.

## Krav til skolens lokaler og skolemiljø

Skolen må sørge for lokaler som til enhver tid tilfredsstiller krav til undervisningslokaler, herunder:

- godkjenning fra Helsevernetaten eller tilsvarende myndighet, jf. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler § 6.
- branntilsynsrapport fra brannvesenet eller tilsvarende myndighet.
- godkjenning/brukstillatelse/ferdigattest fra kommunen, jf. plan- og bygningsloven.

Reglene om skolemiljø i opplæringsloven kapittel 9a gjelder også. Utdanningsdirektoratet har gitt ut et rundskriv om retten til et godt psykososialt miljø, som klargjør innholdet i elevens rett og skolens plikter for å oppfylle denne.

## Godkjenning og oppstart

Dersom en skole blir godkjent, kan den starte opp driften når forutsetningen for godkjenningen er oppfylt. Godkjenningsvedtaket vil alltid inneholde vilkår om godkjenning av lærerkompetanse og tilfredsstillende skoleanlegg. Vedtaket kan også inneholde tilleggsvilkår som må oppfylles før Utdanningsdirektoratet godkjenning kan gjøres gjeldende.

Opplæringsloven har ikke satt noen frist for oppstart, men Utdanningsdirektoratet anbefaler at grunnskolen starter opp i starten av høstsemesteret. Grunnen til denne anbefalingen er at vi mener at oppstart i midten av skoleåret kan medføre en del praktiske problemer. Elevene må blant annet gå den første delen av skoleåret ved en annen skole, og det kan variere hvor langt eleven har kommet i opplæringen.

Utdanningsdirektoratet ber om en bekreftelse fra skolen før oppstart.